

LU pētījums „Jaunās paaudzes mācīšanās veicināšanas iespējas Latvijā”

LU pētniecības projekts Nr. 2007/ZP-41 "Jaunās paaudzes mācīšanās kvalitātes veicināšanas izpētes metodoloģija"

Projekta vadītāja: Dr.habil.paed., prof. Irina Maslo

Projekta īstenošanas laiks: 2007-2009

Projekta mērķis: Izveidot jaunās paaudzes skolēnu un studentu mācīšanās kvalitātes un mācību/studiju darbības efektivitātes mijsakarību noteikšanas metodoloģisko bāzi promocijas, grantu un citiem akadēmiskā personāla pētījumiem un akadēmiskām studijām un starptautiskai sadarbībai

Situācijas analīzes rezultāti

Vai vidējās izglītības dokumenta ieguve joprojām ir vidusskolēnu mācīšanās vadošais motīvs?

Programmas apguve

Mācību darbības uzlabošanās un interese par to

Motivācijas avots

Ja valsts valodas pamatzglītības programmas skolēni, vecāki un skolotāji ir vairāk orientēti uz mācību programmas apguvi, tad mazākumtautību programmas skolēni, vecāki un skolotāji vairāk uzsver mācību procesa uzlabošanos un interesi par to un mācīšanās panākumus kā motivācijas avotu un mācīšanās rezultātu.

Kāpēc vidējās izglītības dokumenta ieguve vairs nav vidusskolēnu mācīšanās vadošais motīvs?

Izteikumi par skolēnu mācīšanās motivācijas rosināšanu

Skolēni: iesaiste mācību procesā.
Skolotāji: nodarbības novadīšana, radoša pieeja mācību stundās, motivēšana mācību darbam.
Vecāki: vēlme strādāt ar skolēnu, motivācijas veicināšana, interesanti vada stundas, ieinteresētība mācībām.

Izteikumi par interesantu mācību satura izklāstu

Skolēni: interesants un atraktīvs pasniegšanas veids, interesants mācību saturs, māksla pasniegt intereanti, intereses radīšana par mācībām, skaidrošana, lai skolēni saprastu vielu, interesanta, saistoša informācija par noteiktās stundas vielu.
Skolotāji: bērnu ieinteresēšana, mācību vielas interesanta, aizraujoša pasniegšana, jautru brīžu organizēšana.
Vecāki: prot paskaidrot priekšmetu, nodarbību sagatavošana, interesantas stundas, ieinteresētība, intereanti pasniegta stunda.

Skolēniem mācīšanās ir dzīves attīstības nozīmīgs dzinējs, “... mācīšanās kā atslēga uz subjektīvu dzīves kvalitāti, ir arī indivīda interese par dzīvi.” (Holzkamp, 1995, Helds 2006.)

Kas kavē vidusskolēnu mācīšanos?

C1-1 ar mērķu un motivācijas sakrišanu saistītas problēmas

C1-2 ar plānošanu un uzdevumiem saistītas problēmas

C1-3 ar mācību saturu saistītas problēmas

C1-4 ar medijiem saistītas problēmas (mācību materiāli, informācijas tehnoloģijas)

C1-5 ar mācību sociālām formām saistītas problēmas (individuālais darbs, frontālais, darbs, pāru darbs, grupu darbs)

C1-6 ar mācību organizācijas formām saistītas problēmas (mājas darbs papildus mācībām, pagarinātā grupa, viss, kas saistīts ar vingrināšanos -training, stundas, projekti)

C1-7 ar mācību metožu izvēli saistītas problēmas

C1-8 ar vērtēšanu saistītas problēmas

C1-9 ar skolēna personību saistītas problēmas

C1-10 ar skolotāja personību saistītas problēmas

C1-11 ar mācību vidi saistītas problēmas

C1-11-1 fiziskā vide

C1-11-2 sociālā vide (mijiedarbība)

C1-11-3 dabas vide

C1-12 ar ģimeni saistītas problēmas

C1-11-4 ģimenes vide

Kas sekmē vidusskolēnu mācīšanos?

B1-1 – fiziskās aktivitātes;

B1-2 – motivācijas mācīties veicināšana;

B1-3 – tehniskais nodrošinājums;

B1-4 – motivācijas tehniskais nodrošinājums;

B1-5 – piedalīšanās ārpuskolas aktivitātēs;

B1-6 – projektu nedēļas, olimpiādes;

B1-7 – piedāvāt plašu izglītības programmu izvēli;

B1-8 – organizēt skolotāju un skolēnu apmaiņas projektus;

B1-9 – interešu izglītības veicināšana

B1-10 – mācību procesa individualizācija

B1-11 – dažādu informācijas avotu izmantošanas veicināšana (t.sk. internets utt.)

B1-12 – piedāvāt diferencētas un individuālas programmas;

B1-13 – veicināt skolotāju kvalifikācijas celšanu;

B1-14 – veicināt dažādu speciālistu komandu darbību;

B1-15 – rūpēties par skolēniem draudzīgas vides nodrošināšanu;

B1-16 –privātās stundas.

B1-17- skolēnu ēdināšanas uzlabošana

B1-18 skolēnu pašpārvalde

B1-19 skolas radio

B1-20 interesantu cilvēku (kas guvuši panākumus savā profesijā) pieaicināšana

B1-21 vecāku sapulces (skolas līmenī)'

B1-22 eksaminācijas sesiju ieviešana skolās

B1-23 stingra kavējumu uzskaites sistēmas ieviešana

B1-24 mūsdienīgu skolotāju piesaiste

B1-25 vīzija par labu izglītību

B1-26 starptautiskās pieredzes projekti

B1-27 bilingvālās izglītības ieviešana latv. skolās –angļu, latv. un krievu

SKOLĀ

Vai skolēnu, vecāku un skolotāju viedokļi sakrīt?

Par skolēnu mācīšanās motivācijas rosināšanu:

Skolēni: iesaiste mācību procesā, pienākums mācīt, sniegt skolēniem zināšanas.

Vecāki: vēlme strādāt ar skolēnu, motivācijas veicināšana, interesanti vada stundas, ieinteresētība mācībām.

Skolotāji: nodarbības novadīšana, radoša pieeja mācību stundās, motivēšana mācību darbam.

Vai skolēnu, vecāku un skolotāju viedokļi sakrīt?

Par interesantu mācību satura izklāstu:

Skolēni: *interesants un atraktīvs pasniegšanas veids, interesants mācību saturs, māksla pasniegt interesanti, intereses radīšana par mācībām, skaidrošana, lai skolēni saprastu vielu, interesanta, saistoša informācija par noteiktās stundas vielu.*

Vecāki: *prot paskaidrot priekšmetu, nodarbību sagatavošana, interesantas stundas, ieinteresētība, interesanti pasniegta stunda.*

Skolotāji: *bērnu ieinteresēšana, mācību vielas interesanta, aizraujoša pasniegšana, jautru brīžu organizēšana.*

Vai skolēnu, vecāku un skolotāju viedokļi sakrīt ?

Par skolēnu iesaistīšanu mācību procesā:

Skolēni: *debašu organizēšana, izdales materiāls, iesaiste mācību procesā, praktisko darbu piedāvāšana.*

Vecāki: *iesaiste mācību procesā.*

Skolotāji: *iesaiste mācību procesā, skolēnu iesaistīšana radošā darbā, priekšmeta kabineta gaisotnes veidošana.*

Ieteikumi vidusskolēnu mācīšanās kvalitātes uzlabošanai

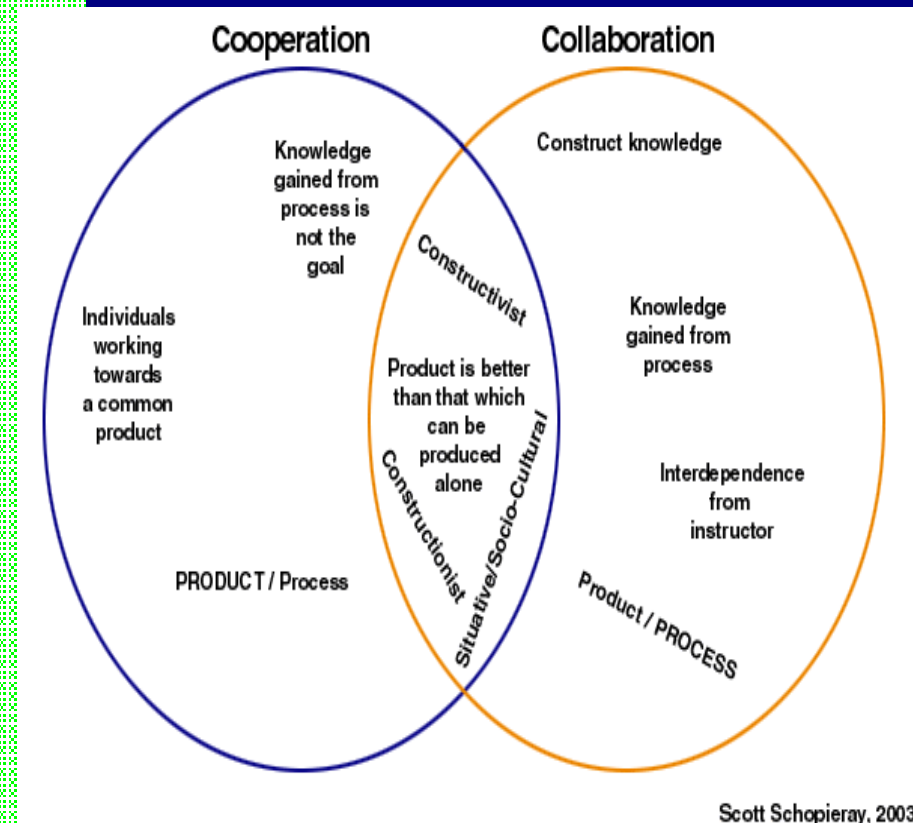
Regulāras skolas apmeklēšanas
sekmēšana ($r_s=0,89$, $p<0,05$)

Palīdzība skolēniem laika racionālā
izmantošanā (piem., veselības
uzlabošanas nolūkos) ($r_s=0,76$,
 $p<0,05$)

Citu skolēnu atbalstīšana, savstarpēja
palīdzēšana ($r_s=0,65$, $p<0,01$) un arī

IKT izmantošana mācību procesā
(datora izmantošana u.tml.) ($r_s=0,64$,
 $p<0,01$)

Humora izjūtas sekmēšana izglītībā
($r_s=0,99$ $p<0,01$)

Skolēnu aktīva līdzdalības (līderības) sekmēšana mācību procesā ($r_s=0,68$, $p<0,01$) – tas nav iespējams tradicionālā zināšanu translācijas modelī, bet gan vienīgi izmantojot interaktīvu jeb mijiedarbīgu mācīšanos, sadarbību un interpersonālu saskarsmi mācību procesā. Skolēniem ar aktīvu līdzdalību mācību procesā saistās aktīva piedalīšanās diskusijās, sarunās un debatēs ar citiem. Tāpat nozīmīga ir viedokļu apmaiņa, dialogi, teorijas pielietošana praksē, aktīvs, radošs mācību darbs, regulāra skolas apmeklēšana un mājas darbu pildīšana, centīga mācīšanās, špikeru rakstīšana, papilddarbs mācību priekšmetos, darbība skolas parlamentā, iesaistīšanās citās skolas aktivitātēs un attieksme. Skolēns nebaidās no skolotāja un novērtē labas attiecības ar skolotājiem.

<http://youtu.be/9ZJ7fkaCRFI>

Skolu vadītājiem

Skolēnam iespējas pašrealizēties ir tikai dažādos konkursos.

Arī skolas administrācijas pārstāvji akcentē konkursus, iesaistīšanos projektos, aktīvu uzvedību stundas laikā, iesaistīšanos klases darbā, iespēju piedalīties dažādās olimpiādēs un skolas pašpārvaldē kā pašrealizācijas iespējas.

Tas būs iespējams, ja būs interese par mācībām. Un interesi veicinošs nosacījums ir skolēnu aktīva līdzdalība (līderība) skolas un ārpusklases pasākumos (sporta pasākumos, deju, dziesmu, zīmēšanas konkursos un dažādos pulciņos), ($r_s=0,58$, $p<0,01$): šajos respondentu minētajos veidos izpaužas skolēnu pašrealizācija, kā arī notiek informācijas ieguve paralēli mācībām.

Veicināt skolotāja pedagogiskajā darbībā jaunu un nozīmīgu lomu apguvi: skolotājs pats ir tas, kurš mācās (pedagoga pašizglītības un profesionālās pilnveides darbības nepieciešamība); skolotājs ir zināšanu veidotājs; skolotājs ir uzņēmējs (klases vides radītājs).

Veicināt skolotāju profesionālo kompetenču izaugsmi, lai sekmētu skolēnu jēgpilnu mācīšanos, risinot ar emocionālo mācīšanos saistītās problēmas, kas skar galvenokārt

- mācīšanās mērķus un motivāciju;
- plānošanu un uzdevumus;
- mācību saturu;
- medijus (mācību materiāli, informācijas tehnoloģijas);
- mācību organizācijas formas (individuālais darbs, stundas, projektu nedēļas)
- skolēna personību.

- Nepieciešams valsts izglītības politiskais atbalsts,
- lai veicinātu skolotāju nepārtrauktu tālākizglītību mācību aktivizējošo organizācijas formu apguvē:
 - organizēt mācību procesu kā skolēnu interesēm atbilstošu dzīves darbību;
 - mūsdienīgas informācijas izmantošana mācību procesā;
 - piemērotu mācību metožu izvēle;
 - lai veicinātu skolotāju nepārtrauktu tālākizglītību vispārpedagoģisko kompetenču pilnveidē:
 - skolēna personību saistīto problēmu risināšanā
 - ar skolotāja personību saistīto problēmu risināšanā
 - ar sociālo vidi (mijiedarbību) saistīto problēmu risināšanā.

*Mācīšanās panākumi kā vadošais
motīvs un nepieciešamās
inovācijas mācīšanās sekmēšanai*

